

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2021

VIII. volební období

Pozměňovací návrh

Ondřeje Profanta

k vládnímu návrhu zákona o občanských průkazech (ST 1043/0)

I. Návrh změn:

1. V § 5 odst. 1 písm. a) se bod 2 zrušuje. Ostatní body se přečíslijí.
2. § 34 odst. 2 zní:

„(2) Platnost občanského průkazu skončí uplynutím 45 dnů ode dne
a) ohlášení změny místa trvalého pobytu,
b) nabytí právní moci rozhodnutí o změně jména, popřípadě jmen, nebo příjmení, nebo
c) nabytí právní moci rozhodnutí o změně rodného čísla, je-li uvedeno v občanském průkazu.“

II Odůvodnění:

Vládní návrh zákona jde cestou redukce osobních údajů uváděných do občanského průkazu. Po zrušení uvádění rodných čísel v občanských průkazech tak tento návrh ruší i uvádění akademických titulů a vědeckých hodností, již nyní dobrovolné. Dalším osobním údajem, který v občanském průkazu není nezbytný a zasahuje do práva na soukromí a ochrany osobních údajů, je pohlaví.

Uvádění tohoto údaje způsobuje každodenní potíže stovkám, zejména trans a nebinárních, lidí. Běžné je prokazování se občanským průkazem např. na poštách, úřadech a dalších místech. Zapsané pohlaví však u žádné z těchto agend není podstatné z důvodu identifikace. Pro jednoznačné ztotožnění jsou dostačující jiné údaje v OP - tedy hlavně fotografie, jméno a číslo občanského průkazu, případně biometrické údaje.

Stávající stav, kterým je uvádění úředně zapsaného pohlaví na občanských průkazech a možnost pouze binárních ukazatelů pohlaví (M nebo F, nemožnost neutrálního ukazatele X), zakládá podmínky pro diskriminaci na základě pohlaví. Znalost zapsaného pohlaví pro identifikaci držitele občanského průkazu není v žádné agendě nutná. Zároveň tento stav znevýhodňuje trans* a nebinární lidi, kteří často nejsou ztotožnění s pohlavím zapsaným ve svých dokladech a jeho sdělování touto cestou jim způsobuje obtíže. Lidé neidentifikující se jednoznačně jako muži nebo ženy a lidé, jejichž identifikace je odlišná od jejich zapsaného pohlaví, např. trans lidé v procesu změny pohlaví, jsou zde tedy vystaveni diskriminaci na základě genderové identity - pohlaví.

Některé z členských států EU na svých občanských průkazech pohlaví neuvádějí, např. Německo či Řecko, Nizozemsko jeho uvádění zastavuje. Převáděné nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1157 možnost neuvádění pohlaví výslovně zmiňuje. Možné vypuštění pohlaví z údajů vedených v občanských průkazech připouští i důvodová zpráva k tomuto zákonu.

Uvádění pohlaví v občanských průkazech je v rozporu Yogyakartskými principy +10 (<https://yogyakartaprinciples.org/principles-en/yp10/>), které obsahují pravidla aplikace lidských práv ohledně sexuální orientace a genderové identity, konkrétně s principem 31, který v bodě A. říká:

“Státy musí zajistit, aby úřední doklady totožnosti obsahovaly pouze osobní informace, které jsou relevantní, přiměřené a nezbytné, jak to vyžadují zákony pro legitimní účel, a tím ukončují registraci pohlaví a genderu osoby v dokladech totožnosti, jako jsou rodné listy, občanské průkazy, pasy a řidičské průkazy, a jako součást jejich právní identifikace.”

Z výše uvedených důvodů se proto navrhuje uvádění pohlaví v občanských průkazech zrušit.

III. Platné znění s vyznačením změn

§ 5

Údaje a data v občanském průkazu

(1) V občanském průkazu se uvedou

a) údaje o držiteli občanského průkazu, kterými jsou

1. jméno, popřípadě jména, a příjmení,

~~2. pohlaví,~~

2.3. státní občanství,

3.4. datum narození,

4.5. místo a okres narození, narodil-li se na území České republiky, a to podle stavu ke dni podání žádosti o vydání občanského průkazu,

5.6. kód státu narození podle statistického číselníku vytvořeného Českým statistickým úřadem, narodil-li se mimo území České republiky, a to podle stavu ke dni podání žádosti o vydání občanského průkazu,

6.7. adresa místa trvalého pobytu, je-li hlášen k trvalému pobytu na území České republiky, včetně označení tohoto údaje jako adresy úřadu, je-li takto označen v informačním systému evidence obyvatel,

7.8. podoba,

8.9. podpis a

9.10. biometrické údaje; biometrickými údaji se rozumí zobrazení obličeje a otisky prstů rukou pořízené podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1157,

b) úřední záznam, který obsahuje nezkrácenou podobu jména nebo složeného příjmení držitele občanského průkazu, jsou-li v rámci údajů o držiteli občanského průkazu uvedeny ve zkrácené podobě podle § 7 odst. 2,

c) údaje o občanském průkazu, kterými jsou

1. číslo,

2. kód dokladu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1157,

3. datum vydání,

4. datum skončení platnosti,

5. označení správního orgánu, který jej vydal, a

6. kód České republiky podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1157 a

d) údaje umožňující kontrolu údajů uvedených ve strojově čitelné podobě.

Skončení platnosti občanského průkazu

§ 34

(1) Platnost občanského průkazu skončí

- a) uplynutím doby v něm uvedené,
- b) ohlášením jeho ztráty, odcizení, zničení nebo nebezpečí zneužití,
- c) dnem nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení údaje o místě trvalého pobytu,
- d) ohlášením ukončení trvalého pobytu na území České republiky,
- e) pozbytím státního občanství České republiky,
- f) úmrtím nebo dnem nabytí právní moci rozhodnutí o prohlášení za mrtvého,
- g) převzetím nového občanského průkazu, nebo
- h) odevzdáním nalezeného občanského průkazu, pokud jeho platnost neskončila podle písmene b).

(2) Platnost občanského průkazu skončí uplynutím 45 dnů ode dne

- a) ohlášení změny místa trvalého pobytu,
- b) nabytí právní moci rozhodnutí o změně jména, popřípadě jmen, nebo příjmení, **nebo**
- c) nabytí právní moci rozhodnutí o změně rodného čísla, je-li uvedeno v občanském průkazu; ~~nebo~~
- d) ~~změny pohlaví.~~

(3) Platnost občanského průkazu, v němž je uveden rodinný stav nebo údaj o registrovaném partnerství, skončí uplynutím 45 dnů ode dne

- a) uzavření manželství nebo vzniku registrovaného partnerství,
- b) úmrtí manžela nebo partnera, nebo
- c) nabytí právní moci rozhodnutí o
 1. rozvodu manželství nebo zrušení registrovaného partnerství,
 2. zdánlivosti manželství nebo neexistenci registrovaného partnerství,
 3. prohlášení manželství nebo registrovaného partnerství za neplatné, nebo
 4. prohlášení manžela nebo partnera za mrtvého.

(4) Platnost občanského průkazu skončí dnem nabytí právní moci rozhodnutí o skončení platnosti občanského průkazu podle § 35 odst. 1 nebo 2.